

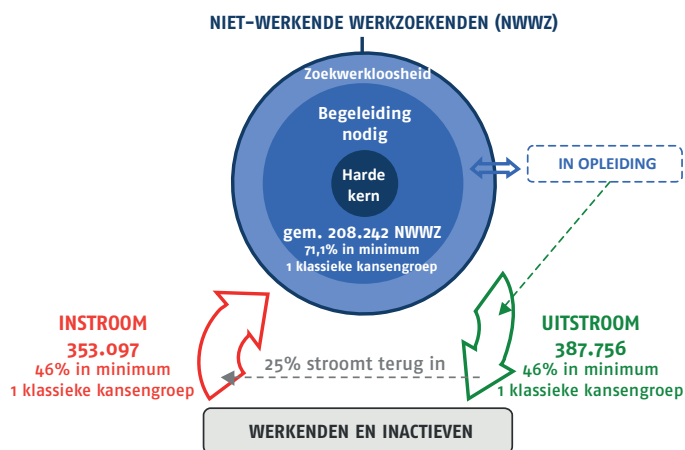
WERKZOEKENDEN, EEN STROOM VAN DIVERSITEIT!

De maandelijkse werkloosheidscijfers zijn telkens momentopnames, maar daarachter vindt continu een dynamisch proces van in- en uitstromende werkzoekenden plaats. Veel werkzoekenden vinden snel en vlot de weg naar werk, maar voor anderen verloopt dit een stuk moeizamer. Deze Ontcijfert staat stil bij de dynamische werkloosheidsstromen en werpt een blik op de verschillende kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, waartoe maar liefst 4 op 5 niet-werkende werkzoekenden behoren.

Statisch versus dynamisch

De werkloosheidscijfers die de VDAB maandelijks communiceert, zijn telkens **momentopnames**, nl. het aantal niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) op de laatste dag van de maand. Volgens die **'statische' definitie** waren er in 2010 gemiddeld 208.242 NWWZ in Vlaanderen (zie figuur 1). Maar in realiteit gaat het allesbehalve om een statische groep. Achterliggend vindt immers continu een **dynamisch proces van in- en uitstromende werkzoekenden** plaats (rode en groene pijl) waardoor de samenstelling en grootte van de groep NWWZ voortdurend verandert. Zo kwamen er in 2010 353.097 NWWZ bij (instroom) en stroomden er 387.756 uit¹. Het verschil tussen beide resulteerde in dalende werkloosheidscijfers.

Figuur 1. De dynamiek in de werkloosheid (gegevens 2010)

De transities lopen niet alleen van werk naar werkloosheid en omgekeerd. Ziekteperiodes, loopbaanonderbrekingen, (brug)pensioneringen, opleidingen, enz. zijn evengoed redenen waarom personen, al dan niet tijdelijk, uit de statistieken verdwijnen. Zo worden bijvoorbeeld werkzoekenden die een **opleiding** starten niet langer als NWWZ geteld (blauwe pijl), maar blijven wel ingeschreven als werkzoekende. Tijdens of vlak na hun opleiding kunnen ze eventueel uitstromen naar werk, zo niet worden ze op-nieuw bij de NWWZ opgenomen. In 2010 begonnen 58.152 werkzoekenden een opleiding in één van de VDAB-competentiecentra (CC), nog eens 11.801 startten een individuele beroepsopleiding (IBO).

Een groot deel van de instromende werkzoekenden blijft slechts kortdurig werkloos². We kunnen hen in feite als **zoek- of frictiewerklozen** beschouwen, het vinden van een job neemt nu eenmaal een bepaalde tijd in beslag. Voor sommigen is dat vast werk, anderen gaan aan de slag in uitzend- of tijdelijke jobs, vaak verschillende achter elkaar. Een deel van de werkzoekenden stroomt dus slechts tijdelijk uit. In 2010 schreef een kwart van de uitgestroomde werkzoekenden zich in hetzelfde kalenderjaar minstens éénmaal opnieuw in.

De weg naar werk verloopt natuurlijk niet voor alle werkzoekenden even vlot, velen hebben een (stevig) duwtje in de rug nodig (**begeleiding**). Anderen kampen zelfs met teveel belemmeringen om de stap naar de (reguliere) arbeidsmarkt te zetten (**harde kern**). Het gaat hierbij vooral om werkzoekenden uit kansengroepen.

In de maandelijkse NWWZ-stock zijn de kansengroepen sterk vertegenwoordigd (zie figuur 2): de helft (50,5%) van de NWWZ is kortgeschoold, een kwart (25,2%) ouder dan vijftig, 22,8% allochtoon en 14,3% heeft een arbeidshandicap (PMAH). In totaal behoren bijna 3 op 4 (72,1%) NWWZ tot minstens één van deze vier 'klassieke' kansengroepen, een pak meer dan bij de 'meer dynamische' in- en uitstromers (46%).

1. Het gaat enkel om in- en uitstroom naar en van de categorie NWWZ. In 2010 stroomden ook meer dan 100.000 werkzoekenden naar een 'niet-NWWZ-categorie', waaronder bijna 68.000 werkende vrij werkzoekenden.

2. Op basis van cijfers uit 'VDAB onderzoekt nr. 1' is 20% van de nieuwe NWWZ na 1 maand aan het werk, en 42% in het eerste halfjaar.

'Nieuwe' kansengroepen

De meeste werkzoekenden worden intussen door de VDAB bereikt (*sluitende aanpak*), en dat gebeurt ook steeds meer op maat van de individuele klant (*sluitend maatpak*). Daardoor worden kwetsbare groepen een stuk beter gescreend en begeleid, en worden de talrijke factoren die de opstap naar werk belemmeren steeds beter in kaart gebracht. En die zijn heel uiteenlopend: voor sommigen is dat de zorgtaak voor kinderen, een zieke partner of ouder(s), anderen hebben een probleem met mobiliteit, of kampen met taalachterstand, laaggeletterdheid, armoede of een specifieke 'MMPP-problematiek' (medisch, mentaal, psychisch of psychiatrisch). Een deel van de MMPP-werkzoekenden is niet onmiddellijk inzetbaar op de arbeidsmarkt omdat hun problematiek eerst via een activeringsbegeleiding moet aangepakt worden. Sommigen kunnen daarna enkel in een beschermd circuit aan de slag, anderen worden als niet-toeleidbaar naar werk gediagnosticeerd. Alleszins is voor sommige werkzoekenden een gecombineerde aanpak met welzijns- en gezondheidsorganisaties nodig, waarvoor de VDAB een beroep doet op gespecialiseerde partners.

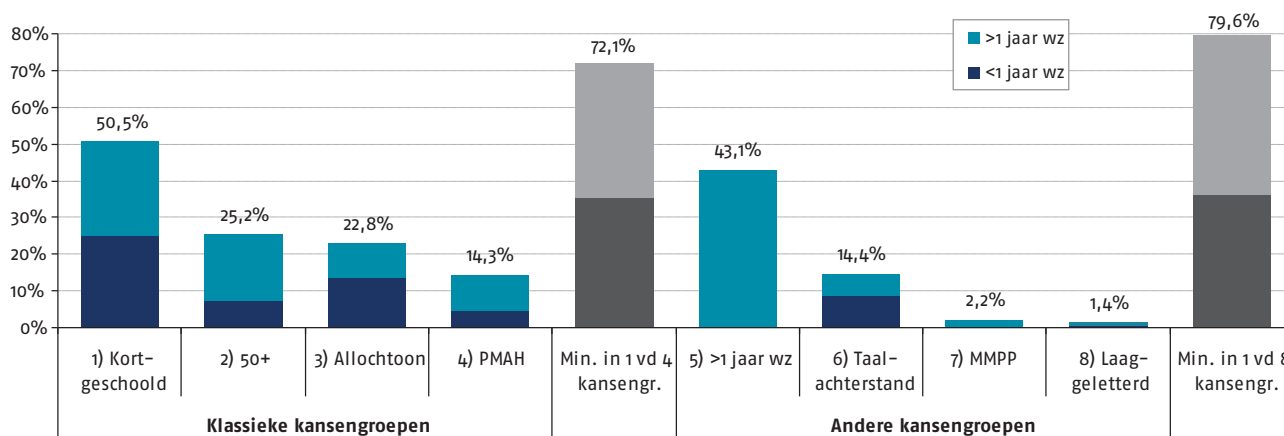
In 2010 waren er gemiddeld bijna 30.000 NWWZ (14,4%) met taalachterstand, 4.500 (2,2%) met een MMPP-problematiek en 3.000 (1,4%) laaggeletterd (zie figuur 2). Als we ook de 90.000 (43,1%) langdurig werkzoekenden mee in dit rijtje plaatsen dan behoren maar liefst **4 op 5** (79,6%) werkzoekenden tot één van de acht weergegeven kansengroepen!

Bij sommige kansengroepen loopt het aandeel langdurig werkzoekenden zeer hoog op (lichtblauwe gedeelte in figuur): maar liefst 85% van de MMPP-werkzoekenden is al minstens een jaar werkloos, bij de 50-plussers en PMAH is dat respectievelijk 71% en 70%. Bij de kansengroepen treffen we ook relatief veel werkzoekenden die al bijzonder lang zonder werk zitten: maar liefst 13,5% is al langer dan 5 jaar werkloos! Bij werkzoekenden die niet tot een kansengroep behoren is dat slechts 1,6%.

Alleszins: hoe hoger de werkloosheidsduur hoe hoger het aandeel kansengroepen. Terwijl bij de kortdurig werkzoekenden 'slechts' 62% tot minstens één van de vier klassieke kansengroepen behoort, stijgt dit vanaf 1 jaar werkloosheid tot 85%, en vanaf 4 jaar tot maar liefst 95%!

Maar werkzoekenden uit kansengroepen zijn alleszins niet bij voorbaat veroordeeld tot langdurige werkloosheid. Ook *zoekwerklozen* kunnen uit kansengroepen komen. Zo vindt ongeveer 30% van de instromende 50-plussers (de leeftijdsgroep die globaal het minst gemakkelijk uit de werkloosheid raakt) binnen het halfjaar een nieuwe baan. En omgekeerd zijn bijna een kwart (22,9%) van de NWWZ die tot geen enkele klassieke kansengroep behoren toch langdurig werkloos.

Figuur 2. Aandeel kansengroepen in de werkloosheid en opsplitsing naar werkloosheidsduur (NWWZ, jaargem. 2010)

Meer informatie:

VDAB, Studiedienst,
Keizerslaan 11, 1000 Brussel
Tel. 02 506 15 88
E-mail: studiedienst@vdab.be
www.vdab.be/trends/ontcijfert/

VDAB
samen sterk voor werk